

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

قوه قضائیه

مرجع تصویب: قوه قضائیه

شماره ویژه نامه: ۱۲۷۲

سه‌شنبه، ۱۹ فروردین ۱۳۹۹

سال هفتاد و شش شماره ۲۱۸۶۲

دستورالعمل جامع امور نمایندگان قوه قضائیه و نظارت بر مراجع شبه قضایی

شماره ۱۰۰/۳۷۷۲/۹۰۰۰

۱۶/۱/۱۳۹۹

جناب آقای اکبرپور

رئیس محترم هیأت مدیره و مدیرعامل روزنامه رسمی کشور

تصویر دستورالعمل شماره ۱۰۰/۱۴۶۲/۹۰۰۰ مورخ ۹/۱/۱۳۹۹ ریاست محترم قوه قضائیه در خصوص «جامع امور نمایندگان قوه قضائیه و نظارت بر مراجع شبه قضایی» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ایفاد می‌گردد.

مدیرکل دبیرخانه قوه قضائیه - دکتر محسن محدث

شماره ۱۰۰/۱۴۶۲/۹۰۰۰

۹/۱/۱۳۹۹

دستورالعمل جامع امور نمایندگان قوه قضائیه و نظارت بر مراجع شبه قضایی

مقدمه

در اجرای بند ۳ اصل یکصد و پنجاه و ششم و اصل یکصد و هفتاد و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بند ۸ سیاست‌های کلی قضایی، ابلاغی ۲۹/۰۷/۱۳۸۱ مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و بند ۲۵ سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی ۳۱/۰۱/۱۳۸۹ معظم‌له، اجرای برنامه‌های راهبردی کد ۱۴۲۰۴ و ۲۱۱۱۱ برنامه چهارم توسعه قضایی و به‌منظور ساماندهی و نظام‌مند کردن امور نمایندگان قوه قضائیه و ارتقاء کارایی، اثر بخشی و نظارت بر مراجع شبه قضایی، دستورالعمل جامع امور نمایندگان قوه قضائیه و نظارت بر مراجع شبه قضایی، به شرح مواد آتی است.

فصل اول: کلیات

ماده ۱- واژگان و اختصارات به‌کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر است :

الف - معاون اول: معاون اول قوه قضائیه؛

ب - اداره کل: اداره کل امور نمایندگی‌های قوه قضائیه؛

پ - سامانه: سامانه تخصصی اداره کل؛

ت - مراجع شبه قضایی: در این دستورالعمل مراجع اختصاصی اداری، شبه‌حقوقی، شبه‌کیفری، انتظامی یا صنفی است که جهت رسیدگی به صلاحیت، تخلفات، پیشگیری از طرح دعوا در دادگستری، قضاذایی و جرم‌زدایی به‌موجب قوانین و مقررات ایجاد شده است؛ از قبیل کمیسیون‌ها، هیأت‌ها، کمیته‌ها، مراجع انتظامی، انجمن‌ها و شوراهای؛

ث - نماینده/نمایندگان: قاضی یا کارمند شاغل قوه قضائیه که با توجه به سمت یا تخصص و به موجب قانون یا ابلاغ از سوی مقام‌های مجاز که در این دستورالعمل تعیین شده‌اند، عهده‌دار نمایندگی قوه قضائیه جهت مشارکت در سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری، نظارت، انشاء رأی و یا همکاری با دستگاه‌های اجرایی، مراجع شبه‌قضایی یا مراجع بین‌المللی می‌باشد؛

ج - مرجع درخواست تعیین نماینده: یکی از مراجع سیاست‌گذاری، نظارتی، شبه قضایی و دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، در مواردی که قانون، یک یا چند نماینده از قوه قضائیه را به‌عنوان عضو آن مرجع تعیین کرده است؛

ج - نظارت: پایش، بررسی و ارزیابی نظام‌مند تصمیمات، عملکرد، کارآیی، اثربخشی و سلامت نمایندگان قوه قضاییه که به شکل سیستمی، برنامه‌ای، نوبه‌ای و موردی انجام می‌شود؛

ح - ناظران: فرد یا گروهی متشکل از شاغلان اداره کل و یا نمایندگان بخش‌های ستادی و قضایی قوه قضاییه یا دستگاه‌های نظارتی مرتبط با این دستورالعمل از جمله دادستانی کل کشور، مرکز حفاظت و اطلاعات، دادرسی انتظامی قضات، دیوان عدالت اداری و سازمان بازرسی کل کشور که برای انجام نظارت بر عملکرد نمایندگان قوه قضاییه و مراجع شبه قضایی که در سطح ملی (کشوری) توسط معاون اول و در سطح استانی توسط رئیس کل دادگستری استان، انتخاب می‌شوند.

ماده ۲- کلیه نمایندگان قوه قضاییه در مراجعی که به موجب قوانین و مقررات، در سطح ملی یا حوزه‌های قضایی ایجاد شده و یا نمایندگانی که به موجب تفاهم‌نامه با مراجع بین‌المللی، همکاری دارند مشمول این دستورالعمل می‌باشند.

فصل دوم: نحوه انتخاب نمایندگان

ماده ۳- نماینده بر اساس شایستگی‌های مورد نیاز، از قبیل تخصص، درجه علمی، تجربه متناسب با موضوع نمایندگی، گذراندن دوره‌های آموزشی مرتبط، شرایط سنی، جسمی و روحی مناسب، توسط مقام ذیصلاح انتخاب می‌شود.

ماده ۴- حسب تقاضای مرجع درخواست تعیین نماینده، اختیار تعیین و صدور ابلاغ نمایندگان در مواردی که به موجب قوانین و مقررات، انتخاب نماینده توسط قوه قضاییه یا دادگستری‌ها تعیین شده است، به شرح زیر عمل می‌شود:

الف - در سطح ملی، در محدوده تفویض اختیار یا موارد ارجاعی خاص، بر عهده معاون خواهد بود.

ب - در سطح استان‌ها، شهرستان‌ها و بخش‌ها به رؤسای کل دادگستری استان‌ها تفویض می‌شود.

تبصره ۱- در مواردی که به موجب قانون، یکی از مقامات قضایی با توجه به سمت، عهده‌دار نمایندگی می‌باشد و یا اختیار تعیین نماینده به وی محول شده است، نیازی به صدور ابلاغ مجزا از سوی معاون اول و یا رؤسای کل دادگستری‌ها نمی‌باشد.

تبصره ۲- صدور ابلاغ قضات صادرکننده رأی در مراجع شبه قضایی در سطح ملی توسط رییس قوه قضاییه انجام می‌شود.

ماده ۵ - در موارد زیر، تصویر ابلاغ نماینده یا مستند نمایندگی در سامانه ثبت می‌شود:

الف - مواردی که به موجب قوانین و مقررات، نماینده توسط دادستان کل کشور یا سایر مقامات قضایی، تعیین می‌شود.

ب - مواردی که به موجب تفاهم‌نامه در سطح کشوری، فردی به نمایندگی قوه قضاییه به دستگاه‌های اجرایی معرفی می‌شود.

پ - مواردی که برای مأموریت‌های خارج از کشور، نماینده‌ای از قوه قضاییه طبق این دستورالعمل تعیین و اعزام می‌شود .

ماده ۶ - هر نماینده صرفاً می‌تواند در یک مرجع سیاست‌گذاری، نظارتی یا شبه قضایی و برای یک دوره دوساله، نمایندگی داشته باشد، مگر در مواردی که نمایندگی به موجب قانون، قائم به سمت یا مقید به زمان خاص باشد، یا تخصص نماینده چنین اقتضایی داشته باشد.

ماده ۷- انتخاب نماینده برای یک حوزه قضایی از بین قضات و کارمندان سایر حوزه‌های قضایی همان استان در صورت اقتضای ضرورت و عدم منع قانونی بلامانع است.

ماده ۸ - برای انتخاب نماینده در سطح ملی، پس از بررسی‌های لازم و اخذ استعلام از مراجع ذی‌ربط، افراد واجد شرایط توسط اداره کل مشخص و پس از اخذ تمایل کتبی از ایشان و موافقت مسئول مربوط، به معاون اول معرفی می‌شوند.

ماده ۹- پس از انتخاب نماینده، ابلاغ توسط مقام ذیصلاح صادر و نسخه‌ای از آن در سامانه نگهداری و رونوشت‌های آن به مراجع مرتبط ارسال می‌شود.

ماده ۱۰- اداره کل و رؤسای کل دادگستری استان‌ها، حسب مورد پس از تعیین نماینده نسبت به برگزاری جلسه توجیهی با وی و تبیین شرح وظایف و اهمیت موضوع نمایندگی اقدام می‌نمایند.

ماده ۱۱- اداره کل با هماهنگی رؤسای کل دادگستری استان‌ها نسبت به برگزاری جلسات منظم یا موردی با نمایندگان و بررسی مشکلات آنها به منظور آسیب‌شناسی، اتخاذ رویه واحد در رسیدگی و صدور آرا و همچنین ارائه راهکارهای مناسب اقدام و نتایج حاصله را به معاون اول منعکس می‌نماید.

ماده ۱۲- اداره کل با هماهنگی و همکاری معاونت منابع انسانی قوه قضاییه و سایر مراجع ذی‌ربط مانند دیوان عدالت اداری، برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی حضوری یا غیرحضوری متناسب با مأموریت نمایندگان را برگزار می‌نماید.

فصل سوم: وظایف نمایندگان

ماده ۱۲- نمایندگان در جلسات موضوع این دستورالعمل حضور کارآمد، اثربخش، منظم، فعال و شایسته دستگاه قضایی خواهند داشت و از امضاء صورتجلسه‌ها و احکام، بدون حضور در جلسه و استماع اظهارات سایر اعضاء و عندالاقضاء اشخاص ذی‌نفع خودداری می‌نمایند و چنانچه نظر مخالف با سایر اعضاء دارند، نظر خود را به‌طور مستدل در صورتجلسه درج می‌نمایند. در صورت اثبات تخلف از این امر، نسبت به لغو ابلاغ نماینده اقدام و چنانچه رفتار ارتكابی تخلف یا جرم باشد، حسب مورد به مراجع انتظامی یا

قضایای اعلام می‌شود.

ماده ۱۴- نماینده حتی‌المقدور خارج از وقت اداری در جلسات شرکت می‌نماید و انجام امور نمایندگی نباید خللی در انجام وظایف قانونی نمایندگان ایجاد کند.

ماده ۱۵- نماینده در صورت مشاهده سوء جریان یا اقدام خلاف قانون، مراتب را جهت پیگیری و اقدام قانونی حسب مورد به اداره کل یا رییس کل دادگستری استان گزارش می‌نماید.

ماده ۱۶- در مواردی که نماینده از طریق غیر قانونی، وجه و یا مزایایی دریافت کند و یا عملکرد سوء یا تخلف وی محرز شود، حسب مورد توسط اداره کل یا رییس کل دادگستری استان به مراجع انتظامی یا قضایی معرفی و در صورت اثبات، ابلاغ وی لغو می‌شود.

ماده ۱۷- نماینده ضمن اعلام گزارش عملکرد، اطلاعات مربوط به آن را در سامانه بارگذاری می‌کند.

فصل چهارم: نظارت بر عملکرد نمایندگان

ماده ۱۸- نظارت منسجم، مستمر و نظام‌مند بر عملکرد نمایندگان، برعهده معاون اول و رؤسای کل دادگستری استان‌ها می‌باشد.

ماده ۱۹- نظارت بر عملکرد نمایندگان شامل بررسی موارد زیر می‌باشد:

الف - نحوه اجرای قوانین و مقررات، سیاست‌ها و برنامه‌های قوه قضاییه؛

ب - اعتبار ابلاغ نماینده؛

پ - تجربه و تخصص نماینده؛

ت - ساعات حضور و رعایت نظم و انضباط؛

ث - نحوه عملکرد و تأثیر گذاری در انجام امور نمایندگی؛

ج - حق الزحمه و مزایای دریافتی؛

چ - مشکلات و موانع ایفای دقیق و صحیح وظایف نمایندگی.

ماده ۲۰- معاون اول، ناظران ملی را از میان شاغلان اداره کل و در صورت ضرورت از سایر حوزه‌های ذی‌ربط قوه قضاییه، از جمله بخش‌های ستادی و قضایی، دادستانی کل کشور، مرکز حفاظت و اطلاعات، دادسرای انتظامی قضات، دیوان عدالت اداری و سازمان بازرسی کل کشور با هماهنگی رؤسای آنها، انتخاب و احکام آنان را صادر می‌نماید. این ناظران، عهده‌دار نظارت و بررسی عملکرد نمایندگان در حدود مقررات قانونی و حکم مأموریت ابلاغی هستند.

ماده ۲۱- رؤسای کل دادگستری استان‌ها ناظرانی را جهت نظارت بر نمایندگان حوزه قضایی استان، از میان شاغلان مراجع متناظر استانی، انتخاب و احکام مأموریت آنان را صادر می‌نمایند.

ماده ۲۲- ناظران پس از اتمام مأموریت، حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تنظیم و ارائه گزارش تحلیلی به همراه پیشنهادهای اجرایی به مقام صادرکننده حکم مأموریت، اقدام و نسخه‌ای از آن را در سامانه ثبت می‌نمایند؛ این گزارش‌ها به صورت شش ماهه توسط اداره کل جمع‌بندی و به همراه پیشنهادهای اجرایی به معاون اول ارائه می‌شود.

ماده ۲۳- گزارش و پیشنهادهای ناظران در اجرای مفاد این دستورالعمل، پس از بررسی با تشخیص معاون اول جهت پیگیری و اقدام مقتضی به مراجع ذی‌ربط ارجاع می‌شود.

ماده ۲۴- معاون اول پس از دریافت گزارش‌های موضوع این دستورالعمل و تجزیه و تحلیل کارشناسی آنها و مقایسه نتایج با دوره‌های قبل، گزارش تفصیلی را به صورت سالانه، تنظیم و به رییس قوه قضاییه ارائه می‌نماید. همچنین بخش‌های مرتبط این گزارش، با ارائه تحلیل و پیشنهادهای اصلاحی به مراجع مرتبط ارائه می‌شود.

ماده ۲۵- معاونت‌های ستادی و سازمان‌های وابسته قوه قضاییه، رؤسای کل دادگستری‌ها و کلیه مسئولان ذی‌ربط در اجرای این دستورالعمل، ضمن همکاری لازم با ناظران، آمار و اطلاعات مورد نیاز را در اختیار آنها قرار می‌دهند.

ماده ۲۶ - مفاد این فصل، مانع از نظارت‌های قانونی سایر مراجع نیست.

فصل پنجم: نظارت بر مراجع شبه قضایی

ماده ۲۷- سازمان بازرسی کل کشور وفق قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و آیین‌نامه اجرایی این قانون، مصوب ۲۱/۳/۱۳۹۸ رییس قوه قضاییه در بازرسی سالانه از دستگاه اجرایی، از مراجع شبه قضایی نیز نظارت و بازرسی می‌کند و در مواردی که با سوء جریان اداری مواجه شود اقدام قانونی لازم را انجام می‌دهد. نسخه‌ای از گزارش بازرسی و نتایج نظارت به معاون اول ارائه می‌شود.

ماده ۲۸- سازمان بازرسی کل کشور در راستای این دستورالعمل، ضمن بررسی گزارش‌های مردمی و یا گزارش واصله از سایر مراجع ذی‌ربط، نتایج حاصله را به معاون اول اعلام می‌کند.

ماده ۲۹- سازمان بازرسی کل کشور در راستای نظارت بر حسن جریان امور در مراجع شبه قضایی نسبت به بررسی موارد ذیل اقدام می‌نماید:

الف - مطابقت عملکرد اداری مراجع شبه قضایی با قوانین و مقررات؛

ب - سنجش میزان رضایت مردم و رعایت حقوق شهروندی؛

پ - بررسی اعتبار ابلاغ اعضاء مراجع شبه قضایی؛

ت - تجربه، تخصص و آموزش اعضاء؛

ث - نحوه تشکیل جلسات مراجع شبه قضایی متناسب با فراوانی پرونده‌ها؛

ج - نحوه تنظیم صورتجلسات؛

ح - نحوه ابلاغ و اجرای آراء؛

خ - مشکلات و چالش‌های مراجع شبه قضایی؛

ح - نحوه پرداخت حق الزحمه یا مزایا به اعضاء.

فصل ششم: دیگر مقررات

ماده ۲۰- چنانچه عملکرد نماینده یا مرجع شبه قضایی توسط ناظران یا سازمان بازرسی کل کشور، شایسته تقدیر تشخیص داده شود، موضوع و نوع تشویق پیشنهادی به معاون اول اعلام می‌شود.

ماده ۲۱- معاون اول بر اساس گزارش‌های ناظران، پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات مربوط به نمایندگی یا مراجع شبه قضایی را در قلمرو وظایف قوه قضاییه تهیه و جهت بررسی و تنظیم پیش‌نویس لوایح و مقررات، به معاونت حقوقی و امور مجلس ارجاع می‌کند.

ماده ۲۲- مرکز آمار و فناوری نسبت به ارتقاء سامانه با لحاظ نمودن قابلیت‌های زیر اقدام می‌نماید:

الف - امکان انجام تمامی اقدامات مربوط به صدور ابلاغ به صورت الکترونیک؛

ب - امکان بارگذاری گزارش نهایی جلسات توسط نمایندگان؛

پ - امکان تجزیه و تحلیل آمار و عملکرد نمایندگان؛

ت - امکان ثبت گزارش‌های ناظران؛

ث - امکان ثبت میزان حق الزحمه دریافتی نمایندگان.

ماده ۲۳- دیوان عدالت اداری مجموع آراء نقض شده هر یک از مراجع شبه قضایی که نماینده قوه قضاییه در آن حضور دارد را هر سه ماه یک بار برای معاون اول ارسال می‌نماید. چنانچه آمار آراء نقض شده از هر مرجع بیش از ده درصد باشد، معاون اول با تشکیل یک کارگروه، علل نقض آراء را بررسی و راهکارهای مقتضی جهت پیشگیری و رفع مشکلات را احصاء و اجرایی می‌نماید.

ماده ۲۴- معاونت راهبردی، معاونت مالی، پشتیبانی و عمرانی و معاونت منابع انسانی قوه قضاییه براساس اعلام معاون اول، حسب مورد نسبت به تأمین اعتبار و پرداخت هزینه‌ها در چارچوب بودجه سنواتی و آموزش تخصصی نمایندگان و تهیه منابع علمی لازم، اقدام می‌نمایند.

ماده ۲۵- اعمال نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل و اجرای صحیح سیاست‌ها و تصمیمات قوه قضاییه در ارتباط با امور نمایندگان بر عهده معاون اول می باشد.

ماده ۲۶- این دستورالعمل در ۳۶ ماده و ۲ تبصره تنظیم و در تاریخ ۷/۱/۱۳۹۹ به تصویب رئیس قوه قضاییه رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد. کلیه مقرراتی که برخلاف مفاد این دستورالعمل می‌باشد نسخ و ملغی است.

رئیس قوه قضاییه - سیدابراهیم رئیسی